

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Az ügy száma: Kfv.IV.37.744/2019/8. szám

A tanács tagjai: Dr. Patyi András a tanács elnöke
Dr. Varga Eszter előadó bíró
Dr. Dobó Viola bíró

A felperes: felperes neve
(....)

A felperes jogi képviselője: dr. Barta Sándorügyvéd
(....)

Az alperes: Országos Rendőrfőkapitányság
(1139 Budapest, Teve u. 4-6.)

Az alperes jogi képviselője: dr. Bágyi Árpád kamarai jogtanácsos

A per tárgya: rendészeti igazgatási ügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: a felperes

A felülvizsgálni kért jogerős határozat: Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 8.K.32.044/2017/21. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 8.K.32.044/2017/21. számú ítéletének felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részét nem érinti, támadott részében az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezi, és az alperes 29000-105/228/13/2016.P. számú határozatát a bilincselés alkalmazása tekintetében hatályon kívül helyezi és e körben az alperest új eljárásra kötelezi.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 40.000 (negyvenezer) forint együttes elsőfokú perköltséget és felülvizsgálati eljárási költséget.

A kereseti és a felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A ... Rendőrkapitányság munkatársai 2016. augusztus 27-én a ... Casalgrande téren megtartott nyilvános koncert alkalmával a rendezvény biztosítási feladatait látták el. A felperest két biztonsági őr kísérte a színpad mögött tartózkodó rendőrökhöz. A biztonsági cég munkatársai arról tájékoztatták a rendőröket, hogy az ittas állapotban lévő felperes egy pezsgősüvegre hasonlító tárgyat a színpad irányába dobott, ami a színpad előtt összetört. Az intézkedő rendőrök a felperest igazoltatni akarták, azonban a felperes fényképes okmányt nem mutatott fel, adatait nem adta meg, a rendőrök felhívására a „Mi a célja?” kérdést ismételte. Ezt követően a rendezvény rendőri biztosításának parancsnoka utasítást adott a jelen lévő rendőröknek, hogy a felperest személyazonossága megállapítása végett és a további szükséges intézkedések végrehajtása érdekében a rendőrkapitányságra állítsák elő. A jelenlévő rendőrök a felperessel szemben előre helyzetben bilincselést alkalmaztak, majd 23.20 perctől 00:28 percig a ... Rendőrkapitányságon előállították, és a helyszíni adatgyűjtés során beszerzett adatok alapján arról tájékoztatták, hogy garázdaság bűncselekményének elkövetésével gyanúsítható. A elektromos légalkoholmérő készülék a felperesnél 0,8 mg/liter alkohol-koncentrációt (átszámítva körülbelül 1,6-1,8 mg/liter véralkohol koncentrációt) mutatott, erre és a felperes passzív magatartására tekintettel a felperes gyanúsított kihallgatására - az előállítás napján - nem került sor.
- [2] A „Rendőri jelentés elfogás végrehajtásáról/kényszerítő eszköz alkalmazásáról” megnevezésű, 13120/6471/2016/id. számú irat szerint a bilincs alkalmazása a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 48. § d) pontja alapján, az ellenszegülés megtörése érdekében történt.
- [3] A felperes a rendőri intézkedéssel szemben panasszal élt, melyre tekintettel eljárás indult a ... Rendőrkapitánysága előtt. Ezzel párhuzamosan a felperes a Független Rendészeti Panasztestülethez is fordult, amelyben arra hivatkozott, hogy a rendőrség intézkedése megsértette az emberi méltósághoz való jogát (intézkedés módja, rendőrök hangneme, elfogultsága, és az indokolatlan bilincselés miatt), a személyi szabadsághoz való jogát (a jogtalan bilincselés és előállítás miatt), a testi épséghez való jogát, a tisztességes eljáráshoz való jogát (a tényállást a helyszínen nem tárták fel, nem biztosították a védekezési lehetőséget, az intézkedő rendőrök negligálták az információ

átadására vonatkozó kötelezettségüket), és sérült a diszkrimináció tilalmára vonatkozó követelmény is.

- [4] A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: FRP) a 37/2017. (III. 30.) számú állásfoglalásában alapjogot súlyosan sértő intézkedést állapított meg, ezért az állásfoglalását megküldte az alperes részére. Az állásfoglalásban foglaltak szerint a rendőrök intézkedési kötelezettsége fennállt. A jelen felülvizsgálati eljárás szempontjából releváns megállapítás alapján a bilincseléséhez a rendőrség nem rendelkezett kellő jogszabályi felhatalmazással, hiszen annak végrehajtása során nem tartották be az arányosság és fokozatosság követelményét, és mivel a felperes passzív ellenszegülése nem volt olyan fokú, amely vele szemben a bilincs alkalmazását megalapozhatta volna, így annak alkalmazása súlyosan sértette a panaszos (a felperes) emberi méltósághoz való jogát.
- [5] Az állásfoglalás megküldését követően az alperes a 2017. május 15-én kelt, 29000-105/228/13/2016.P. számú határozatával a felperes panaszát elutasította. Az alperes - többek között - rögzítette, hogy a felperes személyazonosságának megállapítása a garázdaság bűncselekményének gyanúja miatt elengedhetetlen volt, ezért az előállítás jogalapja fennállt. A bilincselés tekintetében hivatkozott az Rtv. 19. § (2) bekezdésére, a 48. § d) pontjára, a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 39. § (2) bekezdés a) pontjára. Kifejtette, hogy a rendőrnek nem kell megvárnia, hogy az intézkedés alá vont személy olyan magatartást tanúsítson, amelyből egyértelműen arra lehet következtetni, hogy az intézkedés alól ki akarja vonni magát, vagy aktív ellenállást is tanúsítson. A kényszerítő eszköz megelőző alkalmazása éppen arra szolgál, hogy a rendőr kizárja a törvényben rögzített és feltételül szabott magatartás megkezdését (primer prevenció), annak folytatását (secunder prevenció), vagy annak teljes egészében történő véghezvitelének megakadályozását (tercier prevenció). A primer prevenció kizárásával súlyosan sérülne a rendőri intézkedés érvényre juttatásához fűződő jogszabályi követelmény.
- [6] Határozatában kifejtette, hogy a tényállásban rögzített, a felperes indulatos, „aktív ellenszegülő” magatartására tekintettel okszerűen, jogszerűen döntöttek a rendőrök úgy, hogy a testi kényszert a bilincseléssel kiváltva, továbbra is fenntartják a felperes szabad mozgásának korlátozását mindaddig, amíg a helyszíntől eltávolítva a rendőrkapitányság területére kísérik, kizárva, illetőleg minimálisra csökkentve a további jogsértő cselekmény elkövetésének lehetőségét. Utalt az eljárás során beszerzett tanúkihallgatási jegyzőkönyvekben foglaltakra, a tanúk által tett nyilatkozatokra, illetve a felperessel szemben utóbb alkalmazott alkoholmérő készülék eredményére, melyek szerint

alkoholos befolyásoltság alatt állt. Hangsúlyozta, hogy a felperes nem mutatott semmiféle együttműködési hajlandóságot, a rendőri felszólításokat figyelmen kívül hagyta, illetőleg az előállításával kapcsolatos közlést követően passzív ellenszegülést tanúsított és a rendőrök ezt követően döntöttek úgy, hogy előre helyzetben történő bilincs alkalmazásával törik meg a passzív ellenszegülését és hajtják végre az előállítását. Rögzítette, hogy a rendőrök joggal feltételezhették a felperes magatartása és a helyszínen rendelkezésre álló adatok birtokában, hogy esetlegesen megpróbálhatja megghiúsítani a rendőri intézkedés befejezését, támadólag léphet fel vagy megpróbálhatja kivonni magát a rendőri intézkedés alól, és a rendőrök a felperes külvilágban tanúsított, az intézkedést megelőző magatartását az előállítás biztonságos végrehajtása érdekében nem hagyhatták figyelmen kívül, mindezek alapján a bilincselés alkalmazása őrzés-biztonsági szempontból preventív intézkedésként is szükségszerű volt. A felperes látható alkoholos befolyásoltságából feltételezhető volt, hogy magatartása kiszámíthatatlan módon hirtelen válhat aktív ellenszegülővé. A határozatban foglaltak szerint a rendőrök kellő felhatalmazás birtokában, jogszerűen, az arányosság figyelembevételével, a megelőzés szempontját szem előtt tartva foganatosították a bilincselést a felperessel szemben.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

- [7] Az alperes határozatával szemben a felperes keresettel élt, amelyben elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárásra kötelezését, másodlagosan az alperes panasznak helyt adó döntés meghozatalára kötelezését kérte. Sérelmezte, hogy vele szemben bilincset alkalmaztak, holott nem adta jelét támadó szándéknak vagy szökésnek. Álláspontja szerint sem a kényszerítő eszköz alkalmazásáról készült jelentés, sem a parancsnoki kivizsgálás nem tartalmaz olyan adatot, amely arra utalna, hogy a bilincselésre milyen mérlegelési szempontok alapján került sor. Állította, hogy a rendőrök a „helyszíni tényállás tisztázási kötelezettségüknek” nem tettek eleget. Álláspontja szerint az alperes jogszerűtlenül nem vette figyelembe, illetve nem értékelte az általa csatolt hangfelvételt, továbbá a vádiratot jogszerűtlenül értékelte különös tekintettel az ártatlanság vélelmére. Előadta, hogy a határozat ellentmondásos, mert az igazoltatás alapjaként hol a garázdaság gyanúját, hol pedig a fokozott ellenőrzés tényét jelöli meg, illetőleg a határozat maga is elismeri, hogy az intézkedés valós indokáról nem tájékoztatták. Arra is hivatkozott, hogy annak ellenére, hogy a panaszában csak néhány pontot emelt ki, valójában a teljes intézkedést támadta, így hiánypótlási felhívásnak lett volna helye. Állította, hogy a ... Rendőrkapitányság által lefolytatott panasz eljárás az FRP eljárását is befolyásolta, amely hátrányosan hatott ki a vele szemben folytatott büntetőeljárásra. Kiemelte, hogy az egyik

biztonsági őr vallomása alátámasztja, hogy ő maga (a felperes) kérte azt, hogy menjenek a rendőrökhöz, melynek folytán tettenérésről nem lehet szó.

- [8] Az alperes az ellenkérelmében a határozatban foglalt indokok alapján a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú ítélet

- [9] Az elsőfokú bíróság a felülvizsgálni kért ítéletével a felperes keresetét elutasította.

- [10] Rögzítette, hogy a per tárgyát kizárólag alperesi határozat felülvizsgálata, illetve a felperessel szemben foganatosított rendőri intézkedések jogszerűsége képezte, míg a büntetőeljárásról szóló törvény szerinti eljárási cselekményekkel, illetőleg a nyomozóhatóság nyomozati tevékenységével kapcsolatos panaszok, kifogások a közigazgatási hatósági eljárás keretében nem bírálhatók el, és arra a közigazgatási bíróságnak sincs hatásköre. Mint ahogyan az sem képezhette a per tárgyát, hogy a rendőrhatalóság téves tájékoztatásának eredményeképpen az FRP eljárásának az elhúzóda befolyásolta-e, illetőleg mennyiben befolyásolta a nyomozást, illetőleg annak eredményét.

- [11] Megállapította, hogy az igazoltatás jogalapja fennállt, mivel a biztonsági őr közlése a jogellenes magatartás elkövetésére vonatkozó egyszerű gyanú keletkezésére alkalmas volt, mely gyanú a rendőrhatalóság oldalán intézkedési kötelezettséget keletkeztetett. Az igazoltatást foganatosító rendőrök tájékoztatták a felperest arról, hogy annak célja a személyazonosságának megállapítása. Mivel a felperes nem igazolta személyazonosságát, vele szemben az előállítás, mint intézkedés jogszerűen alkalmazható volt az Rtv. 33. (2) bekezdésének a) pontja (magát hitelt érdemlően igazolni képtelen személy előállítása), és b) pontja (bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy előállítása) is, függetlenül attól, hogy történt-e tettenérés. Az elsőfokú bíróság az előállítás alkalmazását arányosnak találta, tekintettel arra, hogy erőszakos bűncselekmény elkövetésének „egyszerű” gyanúja merült fel a felperessel szemben, továbbá a felperes alkoholos állapotban volt. Rögzítette, hogy a felperes a „Nyilatkozat” elnevezésű dokumentum aláírásával elismerte, hogy előállításának okáról és céljáról tájékoztatták.

- [12] A bilincs alkalmazása kapcsán megállapította, hogy a helyszínen a biztonsági őrök előadása, illetőleg a helyszínen folytatott adatgyűjtés eredménye felvetette a felperes vonatkozásában erőszakos bűncselekmény elkövetésének a gyanúját, továbbá, a felperes általa sem vitatottan alkohol befolyása alatt állt, emiatt magatartása kiszámíthatatlan volt, továbbá mivel nem mutatott

együttműködő magatartást, mindez passzív ellenállásként volt értékelhető. Ezen körülmények alapján, az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy indokolt volt és nem volt aránytalan a bilincselés alkalmazása. Az alperesi határozatban szereplő „aktív” ellenszegülésre vonatkozó utalást elírásként értékelte, figyelemmel arra, hogy a határozatból megállapítható volt, hogy a felperes magatartását passzív ellenállásként értékelték.

[13] Utalt arra, hogy a hatóság minden olyan bizonyítékot felhasználhat, amely alkalmas a tényállás tisztázásának megkönnyítésére, ezért az alperes nem követett el jogszabálysértést amikor a tényállást és a határozatát a biztonsági személyzet és az eljáró rendőrök tanúvallomásaira, valamint a ... Járási Ügyészség vádiratára is alapította.

[14] Helyt adva a felperes bizonyítási indítványának és meghallgatva az általa csatolt videó- és audiófelvételt arra a megállapításra jutott, hogy abból nem állapítható meg, hogy a rögzítésére pontosan a rendőri intézkedés foganatosításának mely szakaszában került sor, az viszont bizonyosan megállapítható a felvétel alapján, hogy a felperes alkohol befolyása alatt állt, és nem volt együttműködő.

[15] Végezetül rögzítette, hogy a per során a felperes ugyanazon tanúk (biztonsági őrök, jelenlévő rendőrök) meghallgatását indítványozta, akik már korábban meghallgatásra kerültek, és amely vallomások tekintetében jelentős ellentmondás nem volt felfedezhető. Egyebekben az alperesi hatóság értékelte és figyelembe is vette a büntetőeljárás során készült tanúmeghallgatási jegyzőkönyvben rögzített nyilatkozatokat. A felperes pedig nem indítványozta olyan személyek meghallgatását akik új információval szolgálhattak volna a intézkedések helyszínén történeteket illetően.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[16] Az ügyben a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és a jogszabályoknak megfelelő határozat meghozatalát, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte.

[17] Arra hivatkozott, hogy 2018. november 27. napján a keresetét kiterjesztette és kérte, hogy az elsőfokú bíróság e pontosított kereseti kérelmének való helyt adás mellett utasítsa az alperest, hogy a büntetőeljárás során készült jegyzőkönyveket szerezze be és a történeti tényállás megállapításánál, mint okirati bizonyítékokat használja fel és értékelje, továbbá az általa készített hangfelvételt annak valódi tartalma szerint vegye figyelembe. Álláspontja szerint e kérelmét a bíróság nem vizsgálta, pedig abból

megállapítható lett volna, hogy nem a biztonsági őrök kísérték oda a rendőrökhöz, hanem éppen ő akart oda menni, hiszen a biztonsági őr „nem igazolta magát” és nem mondta meg, hogy miért akar vele szemben intézkedni. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem indokolta a bizonyítási indítványok elutasítását, valamint azt sem, hogy a büntetőeljárásban keletkezett és becsatolt jegyzőkönyveket miért nem vette figyelembe a tényállás megállapítása során.

[18] Előadta, hogy a bíróság ítélete még a tévesen megállapított tényállás mellett is sérti az anyagi jogot a bilincselés körében. A bíróság ítéletéből az tűnik ki, hogy a bilincselés preventív jellegű volt, márpedig e kényszerítő eszköz a szökés megakadályozására alkalmazható, nem pedig a szökés potenciális, távoli lehetősége esetén. Emiatt a bilincs alkalmazása jogalap nélküli volt. Utalt továbbá arra, hogy az intézkedés helyszínén számos rendőr volt jelen. Kifogásolta, hogy az alperes határozatából nem állapítható meg semmi olyan kézzel fogható körülmény, amely közvetlenül a szökés lehetőségének fennállására utalhatott. Tekintettel arra, hogy az Rtv. 16. § (1) bekezdése értelmében a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat, az Rtv. 48. §-a szerinti kényszerítő körülmény hiányában bilincs nem alkalmazható pusztán azon az alapon sem, hogy a rendőr egyedül intézkedik. A bilincshasználat bármilyen kényszerítő körülmény, biztonsági kockázat nélküli, preventív használata egyértelműen ellentétes lenne az Emberi Jogok Európai Bíróságának irányadó gyakorlatával is.

[19] A felperes a felülvizsgálati kérelme 4. és 5. oldalán felsorolta az általa megsérteni vélt jogszabályi rendelkezéseket, így a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 141. § (2) bekezdését, 213. § (1) bekezdését, 221. § (1) bekezdését, 339. § (1) bekezdését, valamint az Rtv. 15. § (1)-(2) bekezdéseit, 16. § (1) bekezdését, 19. § (2) bekezdését, 20. § (2) bekezdését, 24. § (1) bekezdését, 29. § (1) bekezdését, 33. § (2) bekezdését, és a Szolgálati Szabályzat 39. § (1)-(2) bekezdését.

[20] Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében az elsőfokú ítélet hatályában fenntartását kérte. Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság a rendelkezésére álló és szükséges bizonyítékokat okszerűen mérlegelte, a megállapított tényállás nem iratellenes, nem hiányos, és logikai ellentmondást sem tartalmaz.

[21] A felperes a felülvizsgálati eljárás során előterjesztett nyilatkozatában előadta, hogy a ... Járásbíróság 2020. március 4-én, az ellene a 2016. augusztus 27-i rendőri intézkedést követően indult büntetőeljárásban a vádak alól felmentette. Akként

nyilatkozott, hogy amint az írásba foglalt ítélet a rendelkezésére áll, azt csatolja a Kúria részére.

A Kúria döntése és jogi indokai

[22] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint a bilincselés alkalmazása körében alapos.

[23] A régi Pp. 275. § (1)-(2) bekezdései szerint a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének helye nincs, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a rendelkezésre álló adatok alapján a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül, kivéve, ha a pert hivatalból megszünteti, vagy ha a határozatot hozó bíróság nem volt szabályszerűen meg alakítva, illetve a határozat meghozatalában olyan bíró vett részt, akivel szemben a törvény értelmében kizáró ok áll fenn.

[24] A Kúria rögzíti, hogy a régi Pp. 272. § (2) bekezdése alapján a rendkívüli jogorvoslati eljárás során a felülvizsgálati kérelemben elő kell adni - a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése mellett -, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. A felülvizsgálati kérelemnek az a része, amely pusztán jogszabályhelyek felsorolásából, egyrészt a régi Pp. rendelkezéseinek, másrészt a bírósági eljárásra nem irányadó jogszabályok (Rtv.) idézéséből áll, nem felel meg e törvényi követelménynek, így az érdemben nem vizsgálható.

[25] A Kúria megállapította, hogy a felperes iratellenesen hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság nem indokolta meg a bizonyítási indítványainak elutasítását, mint ahogyan azt is alaptalanul kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróságnak a tényállást a büntetőeljárásban beszerzett iratok, csatolt jegyzőkönyvek, és kihallgatott tanúk vallomásai alapján kellett volna megállapítania. A régi Pp. XX. fejezetének rendelkezései szerint a közigazgatási perben a bíróság eljárása csak a felülvizsgálattal érintett közigazgatási határozat jogszerűségének vizsgálatára terjedhet ki. Így a határozattal nem érintett és a perbeli közigazgatási határozat meghozatalakor fenn nem álló tények értékelését a bíróságnak nem kellett elvégeznie (rég Pp. 339/A. §). E körben a Kúria utal a felperes által csatolni kívánt büntetőítélet kapcsán egyrészt arra, hogy a Kúria előtti felülvizsgálati eljárásban nincs helye bizonyítás felvételének, másrészt a már kifejtettek alapján (közigazgatási határozat felülvizsgálatának kereteire tekintettel) az nem is bír relevanciával. A Kúria továbbá megjegyzi, hogy az intézkedési kötelezettség független attól, hogy később esetlegesen az bizonyosodik be, hogy az elkövetett cselekmény nem volt bűncselekmény. Annál is inkább, mert az előállítás okáról szóló tájékoztatás törvényi követelménye nem jelenti azt, hogy az

előállítást foganatosító rendőrnek az adott cselekmény büntetőjogi minősítését kellene elvégeznie, és az előállítás okát pontosan megjelölt törvényi tényállásként kellene azonosítania. Mindezeket túl a felperes konkrétan nem jelölte meg, hogy mely, a 30 napos perindítási határidőn belül már támadott (rég. Pp. 335/A. § (1) bekezdés) és utóbb a keresetváltoztatással érintett hivatkozását nem bírálta el az elsőfokú bíróság, így e tekintetben a Kúria jogszabálysértést nem állapított meg.

[26] A Kúria a fentiek előrebocsátását követően megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelem érdemben vizsgálható része - amely az elsőfokú bírósági ítélet megalapozatlanságát állítja, és ahhoz az elsőfokú bíróság által alkalmazandó jogszabály megsértését is társítja - kizárólag az ítéletnek a bilincselés alkalmazásával kapcsolatos megállapításaira vonatkozik. Ebből következően a Kúria kizárólag az ítélet ezen részét vizsgálhatta a fentiekben meghatározott keretek között.

[27] A Kúria arra mutat rá, hogy mind a hazai bírósági joggyakorlat, mind az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata (pl. 20972/92. számú Raninen-ügy) szerint a bilincs használatának elrendelése kérdésében az azt alkalmazni kívánó hatóság tagja széles mérlegelési jogkörében dönt, azonban a használat jogszerűsége kérdésében annak vizsgálatát írja elő, hogy az adott egyedi esetben fennálló körülmények mennyiben támasztják alá az intézkedést. E tekintetben jelentősége van az intézkedés alá vont viselkedésének, például, volt-e indok annak feltételezésére, hogy az érintett személy megszökik, esetlegesen az ellenszegülését kell megtörni.

[28] A fentiekkel összhangban rendelkezik az Rtv. 15. § (1) bekezdése arról, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Ugyanezen szakasz (2) bekezdése szerint több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár. Az Rtv. 16. § (1) bekezdése előírja, hogy a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe vételével alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége nélkül is biztosítható. Mindezek mellett az Rtv. 48. §-a határozza meg azokat az eseteket, amikor a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személlyel szemben a rendőr bilincset alkalmazhat, ezek a következők: önkárosítás megakadályozása; támadás megakadályozása; szökés megakadályozása; ellenszegülés megtörése.

[29] A szükségesség-arányosság vizsgálati kötelezettsége tekintetében a Kúria a fenti tételes jogszabályi rendelkezések és bírósági gyakorlat mellett utal az Alkotmánybíróság a 3/2015. (II. 2.) AB határozatban (Indokolás [21], [23] pontok) megállapítottakra, mely szerint „[a]z Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Az alapjog-korlátozásnak ez a tesztje mindenekelőtt a jogalkotót kötelezi, ugyanakkor hatáskörükhöz igazodva a jogalkalmazókkal szemben is alkotmányos követelményt fogalmaz meg. E követelményből – az Alaptörvény 28. cikkére is tekintettel – a bíróságoknak az a kötelezettsége adódik, hogy ha olyan jogszabályt értelmeznek, amely valamely alapjog gyakorlását korlátozza, akkor a jogszabály engedte értelmezési mozgástér keretein belül az érintett alapjog korlátozását kizárólag a szükséges és arányos mértékű beavatkozás szintjére szorítsák.” „E korlátozás gyakorlásakor azonban a jogalkalmazóknak mindig figyelemmel kell lenniük arra is, hogy az alapjogok korlátozására kizárólag az elérni kívánt céllal arányos módon kerülhet sor alkotmányosan. Az arányosság az elérni kívánt cél és az alapjogi korlátozás súlyának mérlegelését kívánja meg, ami azt is jelenti, hogy minél erősebb érvek szólnak egy alapjog védelme mellett, annál körültekintőbben kell eljárni annak korlátozásakor.”

[30] A régi Pp. 206. § (1) bekezdése értelmében a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, és meggyőződése szerint bírálja el. A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság vizsgálta a közigazgatási eljárás teljes anyagát, a felek perbeli nyilatkozatait, beadványait, eleget tett a tényállás-megállapítási kötelezettségének. Ugyanakkor a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelése alapján helytelen jogi következtetést vont le a bilincshasználat jogszerűsége körében. Azon ítéleti álláspontjával, mely szerint az erőszakos bűncselekmény gyanúja, a felperes alkoholos befolyásoltsága és az, hogy nem mutatott együttműködő magatartást (passzív ellenállást tanúsított) a perbeli esetben megalapozta a szóban forgó kényszerítő eszköz alkalmazását, a Kúria nem ért egyet.

[31] A rendőri jelentésben az intézkedő rendőr a bilincselés alapjaként az Rtv. 48. § d) pontját, azaz az ellenszegülés megtörését jelölte meg. Ellenszegülésként, „passzív ellenállásként” pedig az elsőfokú bíróság az alperessel egyezően azt értékelte, hogy a felperes nem igazolta magát, a rendőri felhívásokra a „Mi a

célja?" kérdést ismételte, alkoholos befolyásoltság alatt állt, továbbá vele szemben bűncselekmény gyanúja merült fel.

[32] A Kúria már több ítéletében kifejtette (l. Kfv.VI.37.435/2016/6.; Kfv.III.38.129/2016/4.), hogy a bilincs alkalmazása jogszerűségének megítélése során az ahhoz vezető folyamat egészét kell értékelni, figyelembe véve az intézkedés alá vont személy veszélyességét, a biztonsági kockázatot és a közelben lakó, tartózkodó civilek, valamint a rendőrök védelmét is. A bilincs használat bármilyen kényszerítő körülmény, biztonsági kockázat nélküli, preventív használata (így az alperesi határozat azon indokolása, mely szerint „megpróbálhatja megghiúsítani a rendőri intézkedés befejezését”, „támadólag léphet fel” vagy „megpróbálhatja kivonni magát a rendőri intézkedés alól”, „feltételezhető volt, hogy magatartása kiszámíthatatlan módon hirtelen válhat aktív ellenszegülővé”) ellentétes a fenti bírósági gyakorlattal. Az ellenszegülés, passzív ellenállás megtörése olyan magatartást feltételez, amelyet csak a bilincs alkalmazásával lehet megakadályozni. Ilyen magatartásra az alperes a határozatában nem hivatkozott, ugyanis sem a „Mi a célja?” kérdés ismételtetése, sem az alkoholos befolyásoltság, sem a bűncselekmény gyanúja – olyan ellenszegülés hiányában, amelynek megtörése szükséges pl. az előállítás eredményes foganatosításához – sem önmagában, sem együttesen nem elegendő az Rtv. 48. § d) pontjára alapított bilincselés alkalmazásához.

[33] A fentiek alapján tévedett az elsőfokú bíróság, amikor az alperesnek a bilincselés alkalmazása körében megfelelő indokokkal alá nem támasztott határozatát megalapozottnak tekintette.

[34] A Kúria a fentiek alapján – megváltoztatási jogkör hiányában – a régi Pp. 275. § (4) bekezdését alkalmazva a jogerős ítéletet és az alperes keresettel támadott határozatát a bilincselés alkalmazása tekintetében hatályon kívül helyezte és az alperest kizárólag e körben új eljárásra kötelezte. A megismételt eljárásban az alperesnek a fenti ténymegállapítások és részletezett bírósági gyakorlat szerint értékelhető szempontok alapján kell a bilincselés alkalmazását érintően új határozatot hoznia.

A döntés elvi tartalma

[35] Az Rtv. 48. §-a határozza meg azokat az eseteket, amikor a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személlyel szemben a rendőr bilincset alkalmazhat. A bilincshasználat jogszerűségének megítélése során a szükségesség és arányosság vizsgálata nem mellőzhető.

Záró rész

- [36] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Kormányrendelet 41. § (5) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.
- [37] A pervesztes alperes a régi Pp. 270. § (1) bekezdése folytán a felülvizsgálati eljárásban is alkalmazandó régi Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles a felperes jogi képvisellel felmerült perköltsége és felülvizsgálati eljárási költsége megfizetésére, melynek összegét a Kúria a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-a alapján állapította meg az elsőfokú és a felülvizsgálati eljárásban kifejtett jogi munkára tekintettel.
- [38] Az alperes személyes illetékmentessége folytán a feljegyzett kereseti és felülvizsgálati eljárási illetéket a bírósági eljárásban alkalmazandó költségmentességről szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-ára tekintettel az állam viseli.
- [39] Az ítélet elleni felülvizsgálat lehetőségét a régi Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest, 2020. április 28.

... Patyi András sk. a tanács elnöke ... Varga Eszter sk. előadó
bíró ... Dobó Viola sk. bíró